

ДЖОАН ХАРИС НЯМА ТАКОВА МЯСТО БЕДФОРД ФОЛС

Превод от английски: Магдалена Куцарова, 2013

chitanka.info

Като малка вярвах безрезервно във вълшебството на Коледа. Сега колкото и да се мъча, рядко виждам в нея нещо повече от крепяща комерсиалност, излъгани надежди и все по-голямо разочарование. Написах настоящия разказ, за да се преборя с това чувство. Не съм сигурна, че се получи точно такъв резултат.

Шест сутринта е и Дядо Коледа е извън строя. Добре че проверих, не мога да допусна точно днес Дядо Коледа на поляната отпред да е в неизправност. Разваля общото настроение, нали разбирате — а и съседите са досадни типове, все се оплакват от едно или друго. Миналата седмица беше заради пингвините. Те са три весели дребосъка, най-новото попълнение в светлинната стена пред къщата: единият е с шапка на Дядо Коледа, другите държат зимни кънки, и трите заедно са нагласени да свирят „Зимна приказна страна“ и да мигат през цялата нощ.

Нямаше и ден, откакто ги сложих, и мистър Брадшоу се оплака.

— Слушай, човече. Можем да преглътнем светещите гирлянди, танцуващите снежинки, коледните елхи, надуваемия снежен човек, вълшебната пещера и Тримата влхви, че даже мигащия Дядо Коледа с дванайсетте му еленчета, но стига толкова. Трябва да махнеш проклетите пингвини.

Ама че пресилена реакция. Така де, какво пречи да сложа малко коледна украса по това време на годината? Не карам другите да го правят. Не се обиждам, когато съседите не отговарят на поздравителните ми картички. Честно казано, не очаквам никой от тях да бъде мирен и добронамерен, но човек си мисли, че просто ще го оставят да се радва на коледния дух по свой си начин. Обаче не. Все има нещо. Ако не са пингвините, тогава звънчетата на шейната ще пречат на съседите да спят. Или някой брокер на недвижими имоти ще се опита да ме обвини за понижението в цените на къщите. Или още някой ще се оплаче във връзка с дневните доставки. Или пощальонът ще ме изгледа странно, когато свие в уличката. Или местните хулигани ще запоят с цяло гърло „Тиха нощ“ в един сутринта и ще оставят празни кутийки от бира пред вратата. Съвсем наскоро, завчера, в супермаркета едно хлапе се провикна от другия край на реда: „Къде ти

е еленът, Дядо Коледа?"; и момичето на касата (ново момиче, блондинка) се изкиска — крайно непрофесионално.

Затова вече пазарувам продукти с доставка до дома. Много е лесно: всеки понеделник в девет часа правя поръчка по телефона и след два часа идва микробусът със седмичните ми покупки. 1 средно голяма пуйка, замразена. 5 паунда^[1] картофи „Крал Едуард“. 1 паунд моркови. 1 пакет плънка с градински чай и лук. 1 пакетче сос „Бисто“. 7 свински наденички. 7 тънки резена шарен бекон. 1 първокачествен коледен пудинг. 1 опаковка първокачествени пайове с кайма. 1 пакет яйчен крем на прах „Бърдс“. 1 бутилка сладко шери. 1 буркан туршия „Бранстънс“. 1 среден хляб „Уорбъртънс“. 1 малка кутия шоколадови бонбони „Милк Трей“. И последно, но не по значение — 1 пакет евтини конфети от червените и зелените, с празничните шапчици и приличните шегки.

Обичам Коледа. Наистина. Обичам да пиша коледни картички и да опаковам подаръци. Обичам речта на кралицата и „Коледният албум“ на Фил Спектър. Обичам елхата си с лъскавия дъжд и шоколадчетата, увити в станиол. Обичам светлинната си стена. Обичам изкуствения сняг на камината и пластмасовия венец от джел на вратата. Що се отнася до храната, ами още не знам кое обичам най-много: коледната вечеря с цялата ѝ пищност или сандвичите със студено пуешко и туршия и късния филм — „Бяла Коледа“ или „Животът е прекрасен“, — когато огънят гори и чорапът ми виси над камината, шоколадовия бонбон, чашата шери и шеметното, задъхващо усещане, че от всички вълшебни нощи през годината тъкмо тази нощ може да се случи всичко — абсолютно всичко.

Бяла Коледа... Опасявам се, че не е често явление. Повечето пъти се налага да разчитам на изкуствен сняг, памучна вата и онзи спрей, който се продава в метални опаковки. И все пак всичко това не може да се мери с истинския сняг — с тишината, с чувството, че като по чудо всичко се е обновило. Нека вали сняг, сняг, сняг. Няма големи изгледи за това с глобалното затопляне, за което говорят, но поне можем да се надяваме.

Филис се предаде преди две години. Тръгна си между шегите на Моркам и Уайз и речта на кралицата (от 1977, една от многото записани на видео и пазени за Коледа), без дори да изчака да си отвори подаръка. Бележката ѝ звучеше объркано, както и очаквах: не издържа

повече, очаквала, че след пенсионирането си ще пътуваме, иска промяна, ще пише, след като се установи. И наистина пише по едно писмо веднъж годишно (винаги без коледна картичка), дълго и като по задължение пълно с благопожелания.

Тя така и не можа да вникне в духа на нещата като мен.

„О, бих искал всеки ден да е Коледа...“

Представете си само. Ако всеки ден беше Коледа — всеки ден ново начало, нов празник. „Кестени, печени в огън на открито“ (макар че аз го замествам с газовата печка) и „Видях мама да целува Дядо Коледа“^[2].

Всъщност леко съм обезпокоен, че някой може да е повредил Дядо Коледа. Може би някой ми има зъб или просто деца са искали да напакостват. Все пак причината може да е в бушона или дори в изгоряла крушка — попадаме на доста такива и макар че аз гася осветлението през деня (нали знаете, пенсионер съм и трябва да мисля за сметката за тока), знам, че натоварвам светлинната стена повече, отколкото е разчетена да поеме. И все пак няма да променя това. Нито заради мистър Брадшоу, нито заради Съвета на живеещите в квартала, нито заради целия китайски народ.

„Животът е прекрасен“. Гледал съм този филм 354 пъти. 1946, Франк Капра, с Джеймс Стюарт и Хенри Травърс. Заснет, когато съм бил шестгодишен, в свят, където мъжете са носили шапки и са управлявали семейните финанси, румени деца са карали зимни кьнки на селското езеро и съседите са били истински съседи, а не високомерни юпита, които се стремят да повишат цената на къщата си.

Бедфорд Фолс, така се казваше градът. Години наред си мислех, че е реално съществуващо място. Години наред исках да живея там — дори веднъж подадох молба за емиграция с надеждата, че ще го намеря и той ще ме чака със сняг до колене и коледен дух. Сега ми казват, че такова място няма. Но аз им доказах, че грешат, смених името на къщата си и сега живея в къщата Бедфорд Фолс на улица „Празнична“ в Малбри, и тук е Коледа, когато аз кажа.

Разбира се, всички останали ме мислят за луд. Не ме е грижа, не съм по-луд от онзи тип в магазина за евтини джунджурии, който се мисли за Елвис, или от Смит, който живее на нашата улица и е жрец или нещо такова, или мисис Голайтли, която обикаля паркинга на „Теско“ в три сутринта, или Ал и Кристин, които за Нова година се

мъчат да отслабнат с по 35 килограма. Защо трябва да има Коледа само веднъж годишно? И защо да не празнувам каквото си искам когато си искам и колкото пъти си поискам?

Не казвам, че винаги е лесно. Трудно е да си различен — Джими Стюарт в „Животът е прекрасен“ е бил наясно, — още по-трудно е да се откажеш от желанията си заради онова, което знаеш, че е редно да се прави. Но Джими Стюарт е бил верен на себе си. Направил е нещо, с което е трогнал хората. Извършил е промяна. И аз се опитвам да направя същото — по свой начин. Да променя нещата. Да озаря небето. Да върна възхищението върху лицата на децата, които ходят прегърбени по улиците с провиснали от устата фасове. Коледа би трябвало да е време за чудеса, нали? За вълшебство и тайнство, и дечица с грейнали очи? Знаете ли, аз вярвам в чудеса. Налага се — не е ли така, — когато нищо друго не ти е останало.

Трудно е обаче ден след ден да имаш вяра, когато никой друг не вярва и всички те мислят за смешник. Миналата година през декември ме посетиха от новинарска програма по телевизията — искаха да проумеят защо правя тези неща. Сториха ми се приятни: жената, която ме интервюираше, беше любезна, операторите ядоха пайове с кайма, пиха чай и се смяха на шегите ми. Само че пуснаха материала през август, в отпускарския сезон, появи се в пресата — „Заседнал във времева дупка Дядо Коледа се моли за сняг“ — и известно време от цялата страна идваха хора да видят светлинната ми стена и да се посмеят на лудия стар глупак, който си мисли, че всеки ден е Коледа.

Отначало беше по-скоро забавно. Децата идваха да говорят с мен, някои даже ми изпращаха коледни картички. А после всичко свърши. Новината стигна до лошите квартали, в градината ми нахлуха вандали и изпочупиха светлините, един вестник дори пусна слух, че съм някакъв перверзник, който под измислен предлог подмамва деца в къщата си. Появи се ново заглавие — „Злият Дядо Коледа“ — и след това децата бягаха или пишеха със спрей на градинския зид. Четири месеца минаха, а те продължават.

Поправих Дядо Коледа. Все пак се оказа, че някъде не прави контакт, а не е преднамерен вандализъм. Предполагам, че това би трябвало да ми подобри настроението, но никак не се получава. В шест сутринта е още тъмно и аз пускам за последно светлинната стена, просто за да я видя в действие, преди слънцето да изгрее. Странно, но

нямам чувството, че е Коледа. Този път по изключение календарът твърди, че е така, веднъж и аз да съм в крак с останалия свят. Дори разваленият часовник показва точно време два пъти дневно, както казваше Филис, така се чувствам и аз в тази коледна сутрин. Като развален часовник, с гол циферблат и без тиктакане.

През повечето дни в шест часа аз си правя чаша чай и малка закуска с препечени филийки и портокалов конфитюр, после почиствам брюкселското зеле, морковите и картофите и приготвям пуйката във фурната за обяд. Но точно на днешния ден не ми се занимава. Телевизия?

По една от кабелните телевизии дават „Коледна песен“ (класическата версия от 1938 година с Реджиналд Оуен) и днес поне няма да ми трябват видеозаписи. Само че съм го гледал вече 104 пъти (а римейка от 1951 с Алистър Сим съм гледал 57 пъти), на второ място е „Бяла Коледа“ (301 пъти и продължавам), а с малка преднина пред него — „Животът е прекрасен“. Днес ги дават всичките по различни канали, но странното е, че точно днес не ми се гледа нито един от тях. Пускам радиото. На всички станции — коледна музика. Аз имам цяла фонотека със записи на коледни песни — от призрачното изпълнение на „Тиха нощ“ от момчешкия хор на „Кингс Колидж“ до „Весела Коледа с Уомбълс“ на Майк Бат. Знам ги всичките, но днес не мога да се съсредоточа. От музиката ми се завива свят, бодрите гласове на радиоводещите изпълват душата ми със зловеща тишина.

„Нека вали сняг, сняг, сняг.“

Поглеждам, но навън няма нищо. Само огромно, необятно синьо-черно небе без звезди. В околните къщи започват да палят лампите. Децата на Брадшоу, на пет и на седем, са будни от часове. Забелязах движение пред прозореца на стаята им, лицата им — размазани петна — надничаха към танцуващите пингвини на покрива ми.

Проклетите пингвини. Ден и нощ пеят „Зимна приказна страна“. Как въобще ги издържам? Мистър Брадшоу беше прав, сгрехих, че ги сложих — бързо ставам и макар че до зазоряване има още поне два часа, изключвам светлинната стена.

Внезапно настъпилата тъмнина силно ме стъписва: обикновено с дръпнати пердета отвън влиза достатъчно светлина, която озарява цялата ми всекидневна. Сега греят само малката изкуствена елха до телевизора и светещата гирлянда над камината. От чисто любопитство

гася и тях. Тъмнината е успокояваща. Представям си какво ще бъде, ако не празнувам Коледа тази година: без пудинг, без пайове, без речта на кралицата, „Животът е прекрасен“, картофи със сметана и сос „Бисто“. Без сандвичи с пуешко и видеозаписи на Моркам и Уайз, без подаръци, без лъскав дъжд, само мир и добронамереност.

За миг мисълта ме завладява — вълшебно. Да отстъпя, да бъда свободен, да чета — може би трилър или исторически роман — над простичък обяд от сирене и сухари. Може дори да се отбия у Филис. Тя не живее далеч — на няколко спирки с автобуса по пътя за „Медоубанк“ — и за миг даже си представям как го правя, как купувам билет, вървя по чакълестата алея, чукам на вратата (на чукчето може би ще има окачена гирлянда от джел), казвам: „Добро утро, Филис“ (сигурно ще пропусна „Весела Коледа“); виждам я как се усмихва, вдишвам аромата на роза и пране. Само толкова. Без светлини, без чудеса. Без ангел, който да ми сочи пътя. Без Бедфорд Фолс.

Можеш да го направиш, знаеш ли, лесно е. Гласът прилича малко на гласа на Алистър Сим във версията на „Коледна песен“ от 1951 година. Овладей, внушителен глас, който не можеш лесно да пренебрегнеш. *Можеш просто да спреш. Днес. На минутата. Сега.*

Мога ли? Тази мисъл ми носи неописуемо облекчение. Облекчение и наред с него ужасен, необясним страх. Да спра? Просто да спра? Но какво ще правя?

Отново се виждам как вървя по чакълестата алея към дома на Фил. Представям си звуците, които издава чакълът, онова заскрежено хрущене. До вратата ще има саксия с лавандула, а край пътеката — ред зимни теменужки. Тя има изключително сладка усмивка, особено когато я изненадат, и навика да прибира непокорните кичури коса зад ушите. Може би на полицата над камината ще има пълен чайник, а до стола ѝ — кутия бисквити. Тя обича да разглежда брошури за пътешествия, сигурно този път ще ѝ направя компания и можем да прекараме Коледа в Португалия или Италия, или Испания. Всъщност за нас в Англия е прекалено студено по това време на годината. Една промяна би ни се отразила добре.

Вече почти го виждам, почти го чувам като музика в съзнанието си. Нов живот, нова надежда, място извън Бедфорд Фолс и неговия вечен изкуствен сняг. За секунда скачам опиянен от стола, слагам ръка на дръжката на вратата, палтото и шапката ми остават да висят на

закачалката, сякаш ако се обърна да ги взема, това може да се окаже окончателният фатален момент, в който Бедфорд Фолс ще ме притегли обратно...

И тогава внезапно, неочаквано на вратата се звъни.

Днес? В шест? Нечувано. Не е пощальонът (на Коледа няма поща). И със сигурност не са Брадшоу, дошли да се оплачат от светлините. Кой тогава? Посетител? Шегобиец? Припряно, с рязко движение отварям вратата. В стаята нахлува леден бриз с ухане на Коледа — на карамфил, ябълка, елха и бренди, — но на вратата няма никого. Портата е затворена, улицата — пуста. И все пак на вратата се звънеше.

„Всеки път, когато чуеш звън...”

Познавам този глас. Това е гласът на Хенри Травърс от „Животът е прекрасен“: мил, топъл и неустойчив. И същевременно прилича на моя глас, толкова много, че ако някой го чуе, ще се затрудни да ни различи. Как може да си мисля, че работата ми е свършена? Как изобщо може да ми хрумне да изоставя поста си точно на днешния ден? Трябва да се опаковат подаръци, бунтува се гласът. Да се чисти брюкселско зеле, да се пеят коледни песни, да се пекат картофи, да се правят топчета от плънка с големината на орех и да се редят в тава за печене заедно с наденици и бекон, да се изкормва размразената пуйка, пудингът да се готви на пара в керамичен съд. Ако не се свърши тази работа, знае ли се какви ужасни бедствия могат да се отприщят? Колко звезди да угаснат, кои евангелия да бъдат зачеркнати, чие спасение да бъде погубено?

Сега виждам, че не мога да изоставя всичко. Аз съм развален часовник, застинал завинаги в невъзможен час. Нека другите вървят напред, щом трябва, щом могат. Аз обаче имам да изпълнявам задължения. Да правя жертви. Да пълня чорапи. Да отправям предупреждения. Да променям живота на хората. Независимо дали ви харесва, или не, аз съм Духът на коледното настояще и имам работа за вършене.

Много бавно се обръщам с гръб към вратата. Едно щракване на ключа — и светлинната стена отново засиява. Светещата гирлянда блещука над камината. Ухане на елха, странно носталгично — може да е долетяло през някой процепа на вратата. И сега като поглеждам

нагоре, от виолетовото небе, което бавно просветлява преди съмване, ми се струва, че забелязвам първите ситни снежинки.

[1] Около 2,5 кг, 1 паунд = 0, 453 кг. — Бел.прев. ↑

[2] „О, бих искал всеки ден да е Коледа...“, „Кестени, печени в огън на открито“ и „Видях мама да целува Дядо Коледа“ — популярни коледни песни. — Бел.прев. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.